

Tehtävä #4a: Pst!

Millaista ääntä koulurakennus pitää ja mitä ääniä siellä kuuluu?

Arkkitehtuuri on kolmiulotteista taidetta. Sitä ei nautita ainoastaan silmillä, vaan myös korvilla. Siihen ollaan kosketuksissa jaloilla (lattia, kadut) ja käsillä (ovenkahvat), ja se koetaan myös toiminnan kautta, minkä se mahdollistaa. Tämänkertaisessa tehtävässä mittalaitteena on korva.

Ääni on, kuten arkkitehtuurikin, kolmiulotteinen ilmiö. Ihmisääni saa sointinsa suuontelossa, ja huulilta lentoon lähteneet sanat kaikuvat seinistä, katosta, lattiasta, pöydistä, kaapeista ja rapuista. Jokainen rakennus on myös kaikukoppa, vähän kuin kitaran runko, joka synnyttää kitaran kielten värisevän äänen. Rakennukset eivät toimi aina yhtä hyvin, kuin tarkoitustaan varten rakennetut soittimet, mutta niilläkin on oma sointinsa. Ja oma äänensä. Jokin humisee, surisee, vinkuu, narisee, kitisee... Jokaisella tilalla on oma äänirepertuaarinsa, jonka se pystyy tuomaan ilmoille.

Lämmittelyharjoitus

Lämmittelyksi ja teemaan eläytymiseksi teemme yhden helpon ja jännittävän harjoituksen. Tehtävän aineiston joukossa on kansiossa kolme äänitiedostoa. Asettukaa johonkin mukavaan tilaan kuuntelemaan niitä. Käyttäkää mahdollisuuksien mukaan hyvää äänentoistoa (tietokoneen pikkukaiuttimista suurempaa). Luokkaa olosuhteet, joissa on helppo keskittyä kuuntelemaan, voitte kokeilla vaikka huoneen pimennystä ja silmien sulkemista. Laittakaa ääniraidat soimaan. Keskittykää siihen, mitä kuulette, päästäkää ajatukset vapaiksi ja tutkailkaa, millainen tila tai ympäristö mieleenne syntyy musiikin myötä. Millainen on sen musiikin tila?

Äänitiedostot löytyvät tehtäväkansioista, ja niiden takana olevat teokset on esitelty erikseen tekstitiedostossa [heliklippide_saateks.pdf](#) (voitte lukea sen kuuntelun ja kokemusten jakamisen jälkeen). Laittakaa jokaisen kappaleen jälkeen mielikuvanne paperille. Käyttäkää sanoja, kuvioita tai luonnoksia, ja jos on aikaa, voitte piirtää tarkemman kuvan. Jakakaa ajatukset ja tunteet yhdessä – on jännittävää nähdä, oletteko kokeneet kuulemanne samalla tavalla vai sitten täysin eri tavoin!

Kun olette saaneet korvat lämpimiksi, voitte jatkaa tehtävään valitsemalla yhden kahdesta vaihtoehdosta: koulurakennuksessa kuuluvien äänten tutkiminen tai itse luotujen äänten vaikutuksen tutkiminen.

4.1 Koulurakennuksen äänet

Kaikki rakennukset pitävät ääntä. Suurin osa äänistä syntyy kuorona tai bändinä: yhdessä rakennuksessa liikkuvien ihmisten kanssa. Voitte tutkia jokapäiväisiä, aivan tavallisia ääniä: askelten kahinaa tai kopinaa rapuissa, tuolien kolinaa,

kun niitä tunnin alussa siirretään lähemmäs pöytää / tunnin lopussa kauemmas pöydästä, ovien kolauksia, lattian narinaa jne. Joitakin ääniä koulurakennus tuottaa itse, esimerkiksi ilmastointi humisee, automaattiverhot laskeutuvat ja nousevat tms. (On tärkeää, että tutkija ei itse vaikuta äänen syntyyn, eli tutkija ei itse pidä ääntä eikä pyydä toisiakaan pitämään.) Nämä äänet ovat koulurakennuksessa joka päivä olemassa, tutkijan täytyy vain olla tarpeeksi tarkkana huomataksen ne.

4.2 Äänet koulurakennuksessa

Toinen vaihtoehto on tutkia koulurakennuksen akustisia ominaisuuksia: miltä itse luodut erilaiset äänet kuulostavat? Millaisen tunnelman ne luovat? Kuinka ne vaikuttavat kuulijaan? Miten ne muuttavat tilaa? Missä kohdissa koulurakennusta äänet kuulostavat jännittävimmiltä?

Ääniä voi tutkia laulamalla tai soittamalla, mutta suosittellemme kokeilemaan ääniä, joita ei tavallisesti tuoda ilmoille. Miltä karjaisu kuulostaa? Miten huhuilu kaikuu? Miltä kuiskaus tuntuu? Lyhyempiä, improvisoituja ääniä on helpompi tutkia samaan aikaan; sen sijaan laulua laulaessa on keskityttävä sanoihin, rytmiin ja säveleen ja kiinnitettävä kerralla huomiota paljon useampiin asioihin, mikä on vaikeaa. Improvisoitu, ennen kuulematon ääni on kiinnostava myös kuulijalle, eikä hänenkään huomio harhaudu esimerkiksi laulunsanoihin, vaan hän voi keskittyä tunnustelemaan ääntä ja sen vaikutusta tilassa.

Tutkimustulosten esittäminen

Nauhoittakaa tutkittavat äänet, valitkaa niistä kiinnostavimmat ja leikatkaa yhdeksi, lyhyeksi äänitiedostoksi (esim. minuutin pituiseksi). Kirjoittakaa lisäksi muutama lause siitä, mitä tutkitte, mitä havaitsitte ja millaisia ääniä missäkin koulurakennuksen osassa kuulemme nauhalta. Jos löydätte oikein jännältä kuulostavan tilan, siitä voi liittää mukaan myös kuvan.

Muutama lisähuomio:

1. Halutessaan voi tehdä tehtävän molemmat osat (4.1 ja 4.2).
2. Ääniä voi kokeilla myös kirjoittaa sanallisesti, esim. voisiko oven avaaminen kuulostaa tältä: krrrgiiiiääää?
3. Muistakaa tehtävän toista osaa (4.2) tehdessä ottaa huomioon äänen tuottajan lisäksi myös kuulija; mikä tahansa meluaminen ei täytä tehtäväänsä, vaan ääniä on tehtävä yksi kerrallaan, osattava kuunnella niitä ja tunnusteltava niiden vaikutusta.

Kaikupohjaa ideoillenne!

Aiheeseen sopivia videoita:

Esimerkki #1

Efterklang – Piramida, trailer

<https://www.youtube.com/watch?v=uiKK7ehFYtA>

Tanskalaisbändi Efterklangin muusikot kiipesivät äänentallennustekniikan kanssa tyhjäan säiliöön hylätyllä Piramida-nimisellä entisellä venäläisellä hiilikaioksen asuinalueella Spitsbergenin saarella Norjalle kuuluvassa Svalbardin saaristossa. Kun musiikki alkaa soida ja video pyöriä, saamme tietää, miten bändi on käyttänyt löytämiään ääniä kappaleessa.

Esimerkki #2

The Wikisinger

Wikilaulaja

<https://vimeo.com/132408379>

Joachim Müllner laulaa saman laulun viidessätoista eri tilassa. Kuuntele, miten ympäristö vaikuttaa laulun tunnelmaan!

Esimerkki #3

Architecture and sound

Arkkitehtuuri ja ääni

<https://www.youtube.com/watch?v=rz6LTpK1ByI>

või

<https://www.youtube.com/watch?v=NxquodsMQqE>

Itävaltalaiset elektronisen musiikin tekijät Herbert Gollini ja Helmut Wolfgruber tekevät musiikkia soittamalla Wienin nykytaiteen museolla MUMOKilla. Ensimmäisellä videolla näkyy heidän kokeiluitaan museon basaltista valmistetulla julkisivulla, toisessa kuullaan miksattu versio.

Esimerkki #4

Jos aihe kiinnostaa, suosittellemme katsomaan myös **David Byrne'n TED-luennon** siitä, millainen rooli arkkitehtuurilla on ollut musiikin kehityksessä. Luento on englanniksi.

<https://www.youtube.com/watch?v=Se8kcnU-uZw>